

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOLA.”
Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Activitatea missionară a celor 12 Apostoli.

Despre activitatea missionară afară de Palestina a celor 12 apostoli avem foarte puține date istorice în sfânta scriptură; și acestea se referesc numai la apostolii Petru și Ioan. Despre Petru aflăm din epistola apostolului Pavel către Galateni, că dânsul după sinodul apostolesc ținut în Ierusalim între anii 50—52 a mers în Antiochia, — ér din epistola primă scrisă de dânsul, că a propagat cuvântul lui Dumneșeu în Bitinia, Galatia, Pont, Capadocia și Asia proconsulară, și mai pre urmă a predicat în Babilon, ér sub Babilon afirmă teologiei apuseni, că Petru ar fi înțeles orașul Roma pentru corupțiunea moravurilor atât de lătită în acel timp în Roma. Despre Ioan aflăm în apocalipsul scris de dânsul, că a fost esilat în insula Patmos, și că a întreținut legături canonice cu mai multe biserici din Asia proconsulară. Alte date despre activitatea celor 12 apostoli avem numai din tradițiunea bisericească.

După tradițiunea bisericească apostolii ar fi primit dela Domnul ordinul, ca 12 ani să nu se depărteze din Palestina, ceea ce dânsii au și urmat. Înainte de a începe activitatea missionară apostolii au formulat și un simbol al credinții, așa numitul simbol apostolesc, — în carele se espune pre scurt: credința în un Dumneșeu în trei fețe, în întruparea Fiului lui Dumneșeu, mórtea, învierea, înălțarea, a doua venire, judecata de pre urmă și vieța de veci. După împlinirea timpului de 12 ani, apostolii ar fi aruncat sórte, și prin sórte ar fi împărțit între dânsii țerile și poporêle, la cari aveau se mERGă, să predice cuvântul lui Dumneșeu.

Petru apostolul plecând din Palestina a mers în Antiochia, ér de aci în Bitinia, Asia, Galatia,

Capadocia, Pont și mai pre urmă în Roma, unde a suferit mórte de martir sub timpul gónei lui Nero. Dela Petru ne-au rămas două epistole adresate către creștinii din provinciile amintite. În cea dântai apostolul sfătuiesce pre creștini la statornicia în credință, ér în a doua îi sfătuiesce a-se feri de eresuri, și laudă înțelepciunea dumneșeiescă cuprinsă în epistolele lui Pavel.

Andrei, fratele lui Petru după tradițiune a predicat cuvântul lui Dumneșeu în partea nordică a Asiei mici, și în Scitia, ér în orașul Patrae în Achaja, unde venise preste Tracia, a suferit mórte de martir.

Ioan, fiul lui Zevedeu, după tradițiune s'a așezat în Efes, unde a continuat cu mult succes activitatea missionară începută de apostolul Pavel. Dânsul a ajuns o etate înaintată, și este unicul între apostolii Domnului, care a murit mórte naturală cam între anii 100—104. Dânsul a fost un vrednic servitoriu al altariului Domnului și un bun crescătoriu. A crescut mulți bărbați vrednici sfintei biserici, între alții pre Ignatie, Episcopul Antiochiei, pre Policarp din Smyrna și pre Papiia din Hieropolis. A fost un vrednic apărătoriu al creștinismului față de eresuri, și mai cu seamă față de gnostici și în vorbirile sale accentua cu deosebire dragostea evangelică. Sub domnia lui Domițian a fost esilat în insula Patmos, de unde s'a rentors în Efes numai după mórtea lui Domițian. În esiliu a scris apocalipsul, în carele descrie în mod simbolic luptele presente și viitoare ale bisericii până la a doua venire a Domnului. A scris evangeliia, ce pórta numele său, și 3 epistole. În evangeliia vedesce cu deosebire dumneșeirea Mântuitorului Christos prin istoria și faptele vieții sale

pământesci. Evangelia sa este scrisă în un spirit sublim. Pentru acest spirit sublim, în care a scris evangelia sa, biserica i-a dat atributul de „vultur“ și numele de „teolog.“ Pentru curățenia inimii sale și pentru zelul întru ascultarea cuvântului lui Dumnezeu, apostolul Ioan este învățăcelul cel iubit al Domnului.

Despre ap. I a c o v, fiul lui Zevedeu și frațele lui Ioan, numit și Iacob „cel bătrân“ aflăm în sfânta scriptură, ca dânsul a fost decapitat de Irod Agrippa. Despre acest Iacob o tradițiune din secolul 9 susține, că ar fi predicat în Spania, și că ar fi întemeiat biserica de acolo.

Despre I a c o v „cel ténér,“ fiul lui Alfeu ne spune tradițiunea, că a predicat evangelia în Egipt, și a suferit acolo mórte de martir.

Despre I u d a T a d e u istorisese tradițiunea, că ar fi predicat în Arabia, Siria, Mesopotania, Edessa și Armenia.

Despre ap. M a t e i u istorisese tradițiunea, că a predicat în Palestina, în Arabia și Etiopia. Dela Mateiu ne-a rămas evangelia, carea pórta numele său. În această evangeliă autorul dovedește, că Isus este Messia cel făgăduit, pentru că întrînsul se împlinesc tóte prorociile testamentului vechiu.

Ap. B a r t o l o m e i u a predicat evangelia Domnului în India.

Ap. T o m a după tradițiune a predicat în : Parthia, în Syria și în India.

Ap. F i l i p a predicat în Frigia, și a suferit mórte de martir în Hieropolis.

Școlarii și următorii Apostolilor.

Dintre școlarii apostolilor, cari s'au distins prin viața și activitatea lor întru lățirea și dezvoltarea bisericii însemnăm aici pre cei mai însemnați și a-nume pre : Varnava, Marcu, Luca, Timoteiu, Tit, Dionisiu Areopagitul, Clemente Romanul, Ignatie din Antiochia și Policarp din Smyrna.

V a r n a v a este născut în Cipru, și după mărturisirea istoricului Eusebiu a fost unul dintre cei 70 de învățacei ai Domnului. A fost un bărbat pios și dester întru predicarea cuvântului lui Dumnezeu. Pentru acesta a fost trimis de apostoli în Antiochia, ca se conducă comuna bisericăscă înființată acolo prin creștini veniți din Ierusalim. Dânsul a însoțit pre Pavel în prima călătorie misionară. După întorcerea din această călătorie a luat parte la

conciliul apostolesc ținut în Ierusalim, între anii 50—52. Când a plecat Pavel în a doua călătorie misionară, — dânsul a mers cu Marcu în Cipru. Despre cele întemplate după acesta cu dânsul sfânta scriptura nu mai amintese nimic. După tradițiune dânsul ar fi călătorit și în Italia, și ar fi înființat biserica din Mediolan, și ar fi suferit mórte de martir în insula Cipru.

I o a n M a r c u este născut în Ierusalim, a însoțit pre Pavel și pre Varnava în prima călătorie misionară, de asemenea s'ar fi însoțit, după tradițiune și pre ap. Petru. A scris evangelia, carea pórta numele său. După o tradițiune de mai târziu dânsul a înființat biserica din Alexandria, și dânsul se privesce de cel dântâi Episcop al Alexandriei. Dânsul a murit în Alexandria cu mórte de martir.

L u c a a fost de profesiune medic. În a doua călătorie a fost luat de apostolul Pavel cu sine, și din acest moment a însoțit pre apostolul Pavel în tot locul, până în momentul, când Pavel a fost eliberat din Roma, din prima captivitate. Dânsul a scris faptele Apostolilor și evangelia, carea pórta numele său.

T i m o t e i u a fost de naștere din Lystra în Licaonia. Este învățăcelul apostolului Pavel. L'a însoțit pre acesta în a doua și a treia călătorie misionară. A fost întrebuințat de ap. Pavel în calitate de trimis al său pentru propagarea cuvântului lui Dumnezeu în mai multe orașe. Mai pre urmă a fost trimis în Efes, ca să conducă biserica de acolo. În Efes i-a adresat Pavel cele două epistole pastorale. Chemat de apostolul Pavel, pre când se afla în a doua captivitate, a mers la Roma. După tradițiune s'a întors din Roma la Efes, unde a suferit mórte în timpul gónei lui Domițian. El se privesce ca primul Episcop al Efesului.

T i t a fost învățăcel al apostolului Pavel. A fost trimis de acesta în diferite locuri pentru predicarea cuvântului lui Dumnezeu. Mai pre urmă a fost trimis în Creta, unde i-a adresat Pavel și o epistolă pastorală. După tradițiune dânsul a predicat și în Dalmația, și ca primul Episcop al Cretei a murit în o etate înaintată.

D i o n i s i u A r e o p a g i t u l, este învățăcel al apostolului Pavel. A primit creștinismul în urma predicii, pre carea o-a ținut ap. Pavel în Atena în a doua călătorie a sa în Atena înaintea Areopagului : despre Dumnezeu cel necunoscut, căruia Atenienii îi ridicaseră altariu. Tradițiunea îl numește :

primul Episcop al Atenei. O tradițiune de mai târziu îl numește pre dânsul întemeiătorul bisericii creștine din Paris. Critica istorică însă a dovedit, că întemeiătorul bisericii din Paris a fost un alt Dionisiu, care a trăit în secolul al treilea.

Clement a fost învățacul apostolilor, și se crede, că dânsul este acel Clemente, despre care face amintire apostolul Pavel în epistola, pre carea o-a trimis din Roma către creștinii din Filippi. Ceea ce se scie cu positivitate, este că a fost Episcop în Roma la sfârșitul veacului întâi. Dânsul a scris o epistolă către Corinteni. Ansă la scrierea acestei epistole i-a dat împrejurarea, că între creștinii din Corint din gelosia și pisma unora erupse o certy, carea ar fi potut să periclitizeze biserica de acolo. Pentru domolirea acestei certe a întervenit Clement, sfătuind pre creștini a fi cu ascultare față de superiori, și a trăi în pace și iubire unii cu alții, pentru că pacea este plăcută lui Dumneșeu, despre ce ne putem convinge privind în univers, unde vedem, că în natura fizică domnesce armonia și ordinea. Ca mijloc pentru restabilirea păcii le recomandă Clemente Corintenilor a face pocăință, carea conduce la ascultare de voința lui Dumneșeu și de rîndul cel bun, introdus și activat în biserica Domnului. Lui Clemente tradițiunea îi-ascrive, că ar fi autoriul și al altor scrieri, cari pörtă numele dânsului. Critica istorică le dechiară însă pre acestea de apocrife.

Ignatie numit și „Teoforul“ (purtătorul de Dumneșeu) și „cel mare“ a fost învățacul evangelistului Ioan, și a fost desemnat de apostoli de al doilea Episcop al Antiochiei. (Ca cel dântai Episcop al Antiochiei se privește Evodiu). Ignatiu a fost Episcop în Antiochia 40 de ani, distingându-se în acęstă calitate prin pietatea sa și zelul său pastoral. Pentru înaltele sale calități pastorale a fost cunoscut în timpul său, și se privește și astăzi de columnă și stêlp al creștinismului în Orient. Dânsul a fost acusat de un mare dușman al șeilor înainte împăratului Traian, și a fost condamnat la mörte, și pentru esecutarea sentenței a fost deportat din Antiochia la Roma între 10 soldați. În călătoria la Roma a fost întâmpinat sântul Ignatie cu multă caldură de creștinii din locurile, pre unde a călătorit. Ajuns la Roma a suferit martiriul, după carele atât de mult a însetat, — fiind aruncat în amfiteatru fěrălor selbatice la anul 107 d. Chr. în 20 Decemvre. Ósele rămase din gura leilor au fost adunate de către creștini, și au fost duse cu multă pietate

la Antiochia. Dela dânsul ne-au rămas 7 epistole, și anume: către comunele bisericesci: din Efes, Magnesia, Tralles, Roma, Filadelfia, Smyrna, și una către Episcopul Policarp din Smyrna. Aceste epistole, căroro din anticitate li-s'a dat o deosebită importanță, sunt răspunsuri la creștinii, cari l'au întâmpinat în călătoria sa spre Roma, și conțin sfaturi și îmbărbătări pentru o viață întru Christos și pentru observarea cu rigóre a disciplinei bisericesci.

Epistola către Policarp este de cuprins pastoral. Din acęstă epistolă înregistrăm aici urmatóarele: „Cu darul, cu carele te-a investit Dumneșeu, -- te rog să-ți urmezi nentrerupt mersul înainte, îngrijind de toți, ca toți să-se mântuiască. Îngrijesce de slujbă ta cu totă tăria; și grija ta să fie cu deosebire a susținé unitatea și buna înțelegere între credincioși. Îngrijesce de toți prin iubirea ta, precum și Dumneșeu îngrijesce de tine. Nencetat te rógă, și cere dela Dumneșeu și mai multă pricepere decât ceea ce ai. Priveghéză, și te arméză cu un spirit neadormit. Vorbesce cu fie-care din credincioșii tēi cu totă bunătatea și cu ajutoriul lui Dumneșeu. Supörtă cu totă bărbăția necazurile și durerile tuturor; și în tóte ale tale aduți aminte, că cu cât este ostentela lucrătorului mai mare, cu atât este mai bogat câștigul.“

„Dacă iubesci numai pre învățaceii cei buni, în acęsta nu este nici o virtute; dincontra grija ta cea mai de căpeteniă să fiă, ca prin blândețata pre ceirēi se-i aduci la ascultare. Nu fie-care rană se póte vindeca cu același leac. Ace-sele de friguri și ferbințeli, ce se ivesc adese ori la unii ómeni, liniscesce-le cu oblojituri reci.“

„Ține cât mai des adunări cu credincioșii. Și îngrijesce, ca în acelea să nu se întâmple nimic fără voia ta, értu să nu faci nimic fără voia lui Dumneșeu.“ „Feresce-te de ómenii, cari și-au făcut de problemă a vieții: vorbele de paradă și lingușirile.“

Policarp a fost contimporan mai tēner al lui Ignatie, și de asemenea învățacul al evangelistului Ioan. Dânsul a fost de asemenea Episcop distins în Smyrna, în Asia mică, și acusat fiind de pagâni ca mare dușman al șeilor, a fost condamnat la mörte prin foc, după istoricul Eusebiu în anul 166.

Bisericele cele dântâi.

Creștinismul s'a lătit încă în seclul apostolic cu o repejune foarte mare, — cucerind pentru ideile sale cu deosebire orașele. Prin apostoli și prin următorii lor s'au înființat în multe orașe puternice comune bisericesci, cari apoi în periôda primă a dezvoltării bisericei devin foculare și centre însemnate pentru lățirea ulterioară a creștinismului, și se bucurau de o deosebită vață. Astfel de comune bisericesci sun cu deosebire: Ierusalimul, Antiochia, Roma, Alexandria și Efesul.

Biserica din Ierusalim s'a bucurat din început de o deosebită vață, — din motivul, că aici s'au petrecut cele mai însemnate acte ale revelațiunii. Aici a învățat Mântuitorul Christos însuși, aici a suferit patimile și mórtea, aici a înviat din morți, de aici s'a înălțat la Cериuri, aici s'a coborît Duchul sfânt preste Apostoli; aici au început a predica apostolii, aici au petrecut dênșii mai mult timp, de aici s'a lătit creștinismul în tóte lumea.

Biserica din Ierusalim s'a dezvoltat și a sustat în vață mare până la anul 70, când a fost Ierusalimul atacat și durimat de împăratul roman Tit. Înainte de în presurare aducându-și aminte creștinii de profeția Domnului, că Ierusalimul se va risipi, și nu va rămâne pétră pre pétră, — s'au refugiat în partea de dincóce de Iordan, în orașelul Pella. După ce s'a zidit de nou Ierusalimul sub împăratul Hadrian la 135 sub numele de Aelia Capitolina s'a rentors aici numai o parte dintre creștini, și anume creștinii veniți dintre păgâni, deoarece jidovilor le era oprit a-se apropia de Ierusalim sub pedépsă de mórte. După trecerea lui Constantin cel mare la creștinism bisericei din Ierusalim i-se redete de nou vață, ce o merita, ca biserica din orașul, din carele a proces religiunea creștină.

Biserica din Antiochia s'a înființat prin creștini fugiți din Ierusalim după uciderea archidiaconului Stefan. A fost condusă de Varnava și de apostolul Pavel, și a fost locul, de unde a proces ap. Pavel în călătoriile sale missionare. În cei dântâi 3 secli s'a bucurat biserica din Antiochia de o deosebită vață.

Biserica din Alexandria după tradițiune a fost înființată de evangelistul Marcu. S'a bucurat de o deosebită vață ca biserică apostolică. În Alexandria s'a desváltat încă în jumetatea a doua a

seclului al doilea cea dântâi școlă teologică de renume.

Biserica din Efes s'a înființat de apostolul Pavel, și a fost condusă de dênșul doi ani și jumătate, ér după aceea de scolarul său Timoteiu. După tradițiune aici a petrecut mult timp și apostolul Ioan.

Biserica din Roma, după datele cuprinse în sfânta scriptură a fost înființată de scolarii și împreună lucrătorii Apostolilor, și cu deosebire de scolarii de ai apostolului Pavel, — de asemenea că la ridicarea acestei biserice a contribuit mult apostolul Pavel, cu ocașiunea, când a fost dus acolo în captivitate.

Din aceste 5 centre s'a lătit creștinismul în cei dântâi secli preste o însemnată parte a lumii cunoscută atunci cu o repejune, carea constată pre deplin divinitatea ideilor sale, cu atât mai vertos cu cât creștinismul chiar în cei dântâi trei secli a trebuit să lupte cu trei dușmani foarte puternici, cu: jidovismul, păgânismul și cu statul roman. În această grea luptă creștinismului a prestat botezul de sânge; și biserica Domnului biruind s'a constatat, și s'a dovedit de ceea ce este, de o instituțiune dumnezeiească, pentru că precum dice Tertulian: „din sângele martirilor a răsărit sémênța creștinilor.“

Gónele creștinismului din partea jidovilor și a filosofilor pagâni.

Prin lățirea cea repede a creștinismului s'a făcut începutul a se paralisa și nimici egoismul și vanitatea, carea caracterizează lumea vechiă, lumea de înainte de venirea Mântuitorului Christos pre pământ, — și în locul acestora a început a-se propaga și infiltra în inima popórelor iubirea evangelică, singură capace a-le apropia și înfrăți pentru colucrare comună întru ajungerea scopului suprem al vieții: perfecțiunea, și prin perfecțiune bună starea și fericirea vremelnică și vecinică. Creștinismul a început să înalte pre om cătră acea lume ideală, în carea omul, să vadă, să cunoscă, și să scie pune în aplicare mijlócele, cari îl duc cu siguranță la mântuire. Dar omul pământului, omul îmbetrânit în ideile lumii vechi, nu voia să se aprofundeze, ca sa vadă lumina creștinismului.

Astfel, precum se exprimă apostolul Pavel: ideile dumnezeiesci ale religiunii creștine le erau „jidovilor spre supărare, ér păgânilor nebuniă“ Jido-

vii vîd în religiunea cea nouă apunendu-le pentru totdeauna importanța. — Vîd adecă, că împărăția lui Dumneșu, creșută în mod sinistru numai pentru dîșșii, se deschide tuturor poporîlor. Tot astfel vîd și pagâni, că prin religiunea cea nouă se îngropă, și se nimicesce cultul űeilor. Până cînd jidovii au mai avut în mânilor putere în Palestina, o-au folosit acêșta pentru atacuri sîngerose încontra creștinilor. Êr după dărimarea Ierusalimului, după ce au pierdut puterea, împrășciindu-se în tîtă lumea au început a făuri și inventa tot felul de calumnii încontra creștinilor, și a-i în fătîșă lumii, ca pre nisce ômenii periculoși statului roman și poporîlor. Pre aceeași cale proced apoi și preoții și filosofii pagâni.

Preoții altarelor pagâne își vîd amenințată esistența prin religiunea cea nouă; și nepotîndu-o combate prin argumente, încep și dîșșii a-o calumnia în fața poporului. Chiar în seclii dîntăi ai creștinismului au venit asupra lumii multe calamități: fîmete, bîle epidemice, cutremure de pămînt și altele. Tîte aceste calamități preoții pagâni le aseriau creștinilor űicînd, că sunt o pedepsă; pre carea o trimit űei asupra lumii din causă că creștinii nu li-se închină, și nu le jertfesc.

Jidovii numesc pre Mîntuitoriul lumii și pre apostolii Domnului „îșelători,” apoi din incidentul, că în sfața cuminecatură creștinii după doctrina evangheliei se împărțășesc cu corpul și sîngele Mîntuitoriului Christos îi-numesc: „antropofagi,” și ômenii imorali și ateisti. Se înțelege de sine, că astfel de calumnii produceau desconsiderare și dispreț față de creștinii în ômenii, cari nu cunoscseau principiele creștinismului.

Religiunea cea nouă menită fiind a lua în mânilor sale conducerea spirituală a poporîlor, a fost supusă criticeii și de unii filosofi pagâni, cari neavînd argumente, ca sî-o potă combate, și-au luat și ei refugiul la calumnii și sofisme, cari în diferite forme au atacat, și continuă a ataca religiunea Domnului până în űiua de astădi.

Dintre filosofi de acest calibru însemnăm aici următorii :

1) Filosoful C e l s u s a trăit sub domnia împăratului Marcu Aureliu, și cam pre la anul 178 a scris un op intitulat: „un cuvînt adevărat.” În acest op Celsus înregistrează tîte calumniile inventate de jidovi și de pagâni în contra creștinismului. Despre Mîntuitoriul Christos dice, că este un om, carele a învîșat scamatoria în Egipt, și facînd minuni cu

scamatoria, s'a dat pre sine de Dumneșu. Apostolii, űice Celsus, că ar fi fost nisce îșelători, êr creștinii, cari au creșut apostolilor, sunt nisce omeni simpli. Scriptura, űice, că ar fi un op plin de absurdități, êr ceea ce este bun întrînsa, este luat din filosofia grecescă.

2. Tot în acêșta direcțiune a scris și satiricul Lucian Semosata. El a scris trei cărți încontra creștinismului, între anii 170—180. În aceste cărți dîșșul satirizează, și batjocuresce pre creștini, numindu-i „vșori și fanatici, ômenii de compătimit.” Fără sî voiêșcă însî Lucian Samasata amintesc și douî virtuți ale creștinilor, și anume: iubirea creștinescă și statornicia.

Au mai calumniat apoi creștinismul și alții dintre filosofii pagâni, dintre cari amintim aici pre Fronto și Crescens.

Tîte aceste calumnii au fost intenționate și îndreptate încontra creștinismului cu scop, ca sî provîce antipatia poporîlor și persecuțiunile sîngerose ale puterii de stat încontra creștinilor.

Resultatul obținut a fost însî tocmă contrariul.

Acestor scrieri le-au respuns din partea bisericii apologetii creștini Origen, Minucius Felix, Iustin martirul și alții; și biserica creștină chiar prin baia de sînge, prin carea a trecut în cei dîntăi seclii și-a pregătit triumful, și s'a dovedit de instituțiune dumneșescă.

Epistolele parochului bîtrîn.

III.

Iubite Nepôte !

Sîptîmănele ce trecură nu le voi uita curînd. Am asudat în ele ca vara în caldură. Repîrtele cele cumplite și multe îmi deteră de lucru cît altă dată un an întreg. Închipesce-ți, Iubite Nepôte, sî fii dedat ca mine tot cu rapîrte din bîtrîni, abună-ôra: conscrierea poporului, conscrierea preoțimeii, apoi socoțile cu tasul clerical și preparandial, — atîta era tot ce în trecut ne dadea nouî spargere de cap. Acum nu sciu cum, cum nu — că cu încetul, cu încetul ajunseram la 20 de rapîrte, care trebuie sî le substernem numai cătră superioritate; și chiar nu sciu cum e mai bine? Mai că așî cuteza a űice, că mai bine mergeau treburile și mai mare indestulare era între ômenii, cînd nu erau atîtea rapîrte, ca și acum, cînd despre tîte trebuie sî dai raport. Mai

de mult tăceam și faceam. Atunci dacă cumperam o lumină, o sărutam și o dăruiam bisericei. Acum însă ne grăbim să arătăm, nu cumva să treacă lumea peste ea, fără a o lua la cunoștință. Păr. Terențiu mai voire-ar să pățască nu știu ce reu — de cât se lasă din arătare stichariul ce i-a croit preuteasa — dânsului. Dar dintr-o dată răpórtele mai multă spargere de cap mi-a dat „conscriptia poporului.“ Sunt în ea 27 rubrici, și toate sunt legate una de alta, în cât dacă din întâmplare greșesci la una — totă tabela e smintită. O poți începe de nou, căci dacă aș trimite-o smintită, dl prota o trimite napoi, ca să-o îndrept, pentru că dice, că Pré Onoratul Consistoriu tipărește arătările noastre, ale preoților, și apoi ce este smintit, nu se poate trimite la tipariu.

Când dl Protă mi-a spus vorba asta, mi-a venit, să pismuesc pre cei ce tipăresc călindare, cum scriu ei, că va fi plouă, și când coale — timp senin, vestesc frig — și nu e frig. Par. Terențiu într-o zi de vară n'a îndraznit, să bage grâu în arie, pentru că în călindariu era pus că plouă. Alți vecini toți călcau, dsa se uita la ei, deși totă ziua n'a plouat. În anul acesta încă a pațit'o cu călindariul. La 9 și 11 Febr. n'a mâncat de fruct, a mâncat însă în Mercurile și Vinerile din săptămâna trecută — pentru că s'a luat după călindariu. Sum curios ore postiv'a și în Mercuria și Vineria după Rusalii, căci călindariul nu ne spune nimic de hîrț pe aceste zile.

Dar să venim napoi la rapórte. Dta, Iubite Ne-póte, firesce vei dice, că toate acestea sunt de lipsă. — Bine, dice și eu, că sunt de lipsă; mai marii noștrii cu tot dreptul voiesc, se știe ce facem noi de-alungul anului, nu-cumva mâncăm prescurile înzădar. Au drept dară mai-marii noștrii, se poftescă a ști această — mai vîrtos astăzi, când fia-caruia dintre noi poate se-i pară bine de prescură, deci să o și prețuim; și în schimb pentru ea se facem și noi ce se poftesce dela noi. În acest înțeles și eu dice, că sunt bune răpórtele.

Aștept cu neastempăr, se aud în sinodul protopresbiteral, că ce a raportat par. Terențiu.

Mijlóce pentru întărirea nervilor.

Intre mijlócele recomandate de preotul Kneipp pentru întărirea nervilor se numără:

Umblarea prin apă. Ori-cât de simplă ar părea umblarea prin apă până la pulpe, totuși

tocmai acest esercițiu folosește: a) pentru întărire; acest esercițiu are acțiune asupra corpului întreg, întărește firea întregă; b) are acțiune favorabilă asupra răunchilor și asupra secrețiunii urinei, de aceea apără de multe bóle ce-și au originea în răunchi, în beșică séu în pânțele; c) are o acțiune bună asupra pieptului, ușurează respirația și alungă gavurile din stomac; d) are o deosebită acțiune bună asupra durerilor de cap.

Acest mijloc de întărire se poate aplica făcând mișcare în apă rece, într-o puțină de bae, etc., la început până peste glesne. Mai mult efect se dobândește, decât se adaogă pe rînd apa, până la pulpe și mai mult încă decât apa vine până la genunchi.

În ce privește durata, se poate începe cu un minut, apoi cel mult până la 5 și 6 minute. Cu cât apa va fi mai rece, cu atât va fi mai bine. După un astfel de esercițiu, trebuie să se facă mișcare, vara la aer liber, érna în odaie încălđită, până la încălđirea normală a picioarelor. Érna se poate pune zăpadă în apă. Cei slabi de constituție pot se începă cu apă nu prea rece și se trecă pe rînd la apă mai rece și în cele din urmă în apa rece de tot.

Pentru întărirea în special a extremităților, a brațelor și a picioarelor este de mare folos următorul esercițiu: A sta în apă rece până la genunchi, nu mai mult de cât un minut. După încălțare îți desvlești brațele până la subsuori și le ții de asemenea o minută în apă rece. Mai bine este a se face, de se poate, ambele aceste eserciții în același timp; în acest scop poate servi o puțină de baie mai mare. Esercițiul se poate face și în așa chip, că picioarele se pun într'un vas aședat la pământ, ér brațele și mânele în alt vas séu ciubăr aședat mai sus pe un scaun.

După multe bóle aplicăm acest esercițiu, pentru-ca să sporim circularea sîngelui în extremități.

Înmuiarea numai a brațelor face bune servicii tuturor, cari sufer de degerătură și de mâni reci; bine face cine-și usucă mânele (nu brațele) imediat după înmuiare, de ore-ce aerul aspru poate să pricinuiască crepări de piele, când mâna e udă.

Acest esercițiu pretinde ca corpul să se simtă cald normal (să nu tremure de frig). El se poate face însă și cu picioarele reci până peste glesne (nu până peste pulpe) și cu brațele reci până la cote.

Ca cel din urmă mijloc de întărire este a se socoti turnarea cu apă peste genunchi. Ea este în deosebi folositoare picioarelor, în arterele cărora face ca sîngele să circule mai viu¹⁾.

Aci avem să observăm numai, că preotul Kneipp

¹⁾ Un domnu ore-care ajunsese, să aibă la degetele picioarelor în loc de unghii o masă móle. Turnările de apă pe genunchi au fost de ajuns ca să pună în circulație sîngele așa, ca să dea ér putere și tările unghilor și să le readucă în starea de mai înainte.

recomandă turnarea de apă peste genunchi în forme mai tari, când e vorba să folosescă celor sănătoși pentru întărire. Lăsăm adecă să cadă raza de apă mai de sus, și érna răcim apa și mai mult cu zăpadă și ghiață, etc.

Acest esercițiu nu se pôte face de cât atunci, când corpul e cald (nu tremură). Picioarele pot fi reci până la glesne. De asemeni dușul de genunchi singur, adecă fără a fi însoțit de altă aplicare, nu trebuie continuat prea mult (3—4 zile cel mult). Cine îl folosese mai mult, trebuie să-l schimbe cu dușuri întregi séu cu înmuierea brațelor, făcând dimiñeța una, și după amiadi alta din aceste aplicări.

Aceste mijlôce de întărit recomandate până aci vor ajunge. Ele se pot aplica în ori-ce anotimp érna ca și véra, érna se va scurta puțin esercițiul și se va lungi ceva mișcarea după dënsul. Înainte de a fi cine-va obicinuit cu aceste eserciții, ar fi bine să nu le începă érna. Mai ales ómenii anemici, friguroși, răsfățați prin îmbrăcăminte prea căldurosă, e mai bine să începă aceste eserciții véra. Nu țic acestea, continuă Kneipp, pentru-că m'ași teme, că le-ar strica ceva esercițiile; mă tem numai să nu se sperie cine-va dela început, și să nu urmeze o cură cu desevërsire bană.

Sănătoși, ca și bolnavi, pot să aplice fără témă tóte esercițiile cu precauțiune și urmând întocmai sfaturile date aci. Nici-odată esercițiul însuși nu pôte avé urmări rele, ci numai neprevederile împreunate cu el. Chiar și la ofticoși, la cari bóla făcuse deja progrese mari, Kneipp a aplicat cu bun rezultat mijlocul 1, 2, 3 și al 6-lea arëtat aci.

Aceia dintre cetitori, cari pôte n'au auđit nici-odată despre cele arëtate aci, nici măcar din nume, înainte de a-și da verdictul de condamnare să facă numai o încercare cât de mică. Dēcă va eși în favorul nostru, ne vom bucura, nu pentru noi, ci petru împorțanța cauzei. Multe furtuni dau în vieță peste sănătatea ómenilor. Bine de cei, cari își vor fi întărit bine și adënc rădëcinile sănëțății lor.

D I V E R S E.

* *Consistoriul eparchial arădan* este conchemat în ședință plenară pre Joi în 24 Februarie (8 Martie) la 10 óre înainte de amëdi.

* *La esamenul de cualificațiune invëtătorescă*, ținut la institutul pedagogic gr. or. român din Arad sub presiđiul Pré Sănției Sale, părintelui Episcop Ioan Mețian, Marți, Mercuri, Joi, și Vineri în șeptémâna trecută s'au prezentat 30 de candidați, — dintre cari au prestat cu succes esamenul 19.

* *Proiectul de lege* pentru întroducerea căsătoriei civile se desbate de douë șeptémâni în casa deputaților din Budapesta. Contra acestui proiect au vorbit mulți deputați de greutate, și anume contele Szapáry, fostul ministru-președinte, contele Aponyi, șeful partidului național și alții, — accentuând cu deosebire, că de pro-

iectul de lege din cestiune în forma, în carea s'a prezentat țera nu are necesitate, că el atacă drepturile confesiunilor, că provócă luptă între biserică și stat. Desbaterea se continuă.

* *Cancelariă advocațială*. Dlu avocat Dr. Ilie Precupaș a deschis cancelariă în Arad, strada Deák Ferencz Nr. 40. Dorim noului dnu avocat cel mai bun succes!

† *Necrolog*. Aurelia, fiica d-nei ved. Maria Cosma n. Papp din Beiuș, după un morb scurt dér greu de aprindere de creeri la 25 Febr. n. c. a răposat în frageda etate de 7 ani, lăsând în profund doliu pe nemângaiata sa mamă, și pe frații sei Virgiliu, Gavriil și Georgiu Cosma. — Dumneđu o așeze în lăcașurile celor drepti!

— Terențiu, fiul d-lui Georgiu Morariu invëtător în Mândruloc, după grele suferințe, la 16 Februarie v. c. a reposit în Arad în frageda etate de 8 ani. Îl deplâng neconsolații părinți, frații și surorile Aurelia, Alexandru, Lucreția, Georgiu și Eleonora Morariu. — Dumneđu il așeze în lăcașurile celor drepti!

* *Uniune internațională*. Consiliul federal elvețian a invitat în 1893 tóte guvernele la o conferință diplomatică, care se discute asupra înființării unei „uniuni internaționale pentru publicarea tractatelor. Scopul uniunii internaționale va fi să publice: 1. Tratatetele, convențiunile, ordinele séu reglementele de natură internațională; mai departe învoielile pe care le încheie statele uniunei cu acele, cari nu aparțin uniunei. 2. Tóte legile interióre, reglementele séu ordinele statelor uniunei pe care le dau guvernele pentru executarea tratatelor séu convențiunilor ratificate în numele lor. 3. Procesele-verbale ale congreselor séu conferințelor internaționale, cari au fost trimise biuroului internațional de cătră statul, pe al căru teritoriu s'au ținut congresele. 4. Circulările séu instrucțiunile pe cari le adreséză guvernele agenților lor diplomatici séu consulari, pentru a asigura executarea îndatoririlor contractate între ele. Tóte actele diplomatice vor fi traduse în limba francesă. Biuroul va fi stabilit în Berna și buđgetul séu anual va însuma 100,000 franci. Dintre puterile mari au consimțit până acum a trimite delegați la conferința diplomatică: Rusia, Franța și Italia. Austro-Ungaria și Germania nici n'au acceptat, nici n'au respins propunerea. Din cauza acésta și din cauza unor propuneri ale Belgiei s'a amănat ținerea conferinței.

* *Suma notelor de stat în circulațiune*. Comisiunea regnicolară, însărcinată cu controlarea datoriei de stat pendente a ținut în Februarie ședința sa a 25-a. În acésta ședința s'a constatat că cu sfërșitul lunei lui Ianuarie suma notelor de stat în circulațiune este următórea: De câte un floren 63,969,148 floreni, de câte cinci floreni 141,433,325 fl. de câte cincideci floreni 161,377,050 fl. La olaltă dară 366,779,523 floreni. Din raportul ministeriului de finanțe comun se arată, că în tabulate pe băile sau ocele de sare și puse în circulațiune sunt obligațiuni de: 45,210,900 fl. Cu totul dară note de stat sunt în circulațiune 411,990,423 floreni.

* *Avis*. Rogăm pre toți P. T. DD., cari comandéză la noi ceva și au trëbuința de cuită, să trimită și 5 cr. v. a. pentru francarea epistólei, căci altmintrea cuita cerută se va speda nefrancată. — Administrațiunea tipografiei diecesane.

* **Expozițiunea școlii de arhitectură la București.** Duminecă, s'a deschis la Ateneu expozițiunea Școlii de arhitectură.

Acastă școlă, care se susține cu multe sacrificii de către societatea arhitecților români, funcționează de doi ani și are astăzi vre-o 70 de elevi, cari urmăresc cursurile ei. Învățământul este predat de nou profesori ingineri și arhitecți, a căror silință și activitate este cu atât mai laudabilă cu cât ea este benevolă.

Desemnele expuse la Ateneu sunt în cea mai mare parte compozițiuni originale ale elevilor, făcute toate prin concurs, planuri rădicate la fața locului de pe monumente existente, sau desemn de pe natură.

Atragem atențiunea publicului asupra acestei expozițiuni. Atât rezultatele date de școlă de arhitectură cât și condițiunile în care această școlă funcționează trebuie să inspire interes omenilor luminați.

* **Învierea unei morți.** Din comuna Chesinț se escrie, că Țilele trecută a murit acolo Saveta Gera, fiica de 19 ani a economului P. Gera, după o bătă de trei țile. După ce s'au făcut toate pregătirile de lipsă și era să o ducă la mormânt, Saveta deschide ochii și se uită uimită la mulțimea adunată. O parte dintre oșpeți au luat-o spăimântată la fugă; partea cea-laltă de omeni, mai deșteptă, nu se înfloră, ci așteaptă până veni medicul, să esplice întemplantarea. Biata fată a suferit de două țile de nisce sgârșiri grăsnice și această bătă o trânti într-o letargiă, ce sémână morții. Deși fata bolnavă nu s'a vindecat încă de tot, totuși se speră a-i mântui viața. Casul a provocat mare senzațiune în ținutul întreg.

* **Mulțămîta publică.** Pentru incendiării din Pecica-română au mai încurs la oficiul parochial următoarele sume: (Vezi Nrii 16, 17, 19 și 20/1893 din „Biserica și Școlă“)

Pre colecta Nr. 15. colectante Dl. Ioan Curea paroch în Covasințu au contribuit: Biserică rom. gr. or. cu 2 fl, Ioan Curea paroch, Vasiliu Riga comerc. câte 1 fl, și din purtarea tasului în biserica 3 fl 35 cr er, de tot 7 fl 35 cr.

Pre lista Nr. 16. colectante Dl. Ioan Morariu paroch în Maderat su contribuit: comună bisericească cu 5 fl. și Dl. Ioan Morariu paroch cu 1 fl, de tot 6 fl.

Pre lista Nr. 20. colectante Rods. D. Ioan Cornea protopresviter în Borosineu au contribuit: D. Ioan Cornea protopresviter 5 fl., Georgiu Feier adv. 2 fl., Gavrilu G. Bodea, Mihail Feier, Vasiliu Bălanu, Teodoru Crișianu, Stefanu Petcoviciu, Moyszin Lajos, Alexandru Cziple câte 1 fl; Biserica din B.-ineu 3 fl 14; Paul Duma inv. 50 cr., Maria Istinu 30 cr; suma 17 fl 94 cr., din carea detragându-se porto postal s'a primit aici în numărari suma de 17 fl 14 cr.

Pre colecta Nr. 23. colectante Dl. Iosif I. Ardeleanu paroch în Chibăz au contribuit: comuna bisericească și Rvds. D. protopr. emerit Petru Chirilescu câte 2 fl; Iosif I. Ardeleanu paroch, Vasiliu Beleşiu paroch, Nicolau Serbu, Gerasimu Arsicu, Mitru Olariu, Petru Rotariu, Vasiliu Abrudanu senior și Petru Popa F. câte 1 fl.; din bucatele adunate și vëndute 11 fl 90 cr.; cu tasul în biserica 2 fl 91 cr., Georgiu Barabașiu, Au-

gustin Ardeleanu, Stefanu Dolga, Petru Sipoș, Ioan Selăgeanu, Ioan Munteanu câte 50 cr; Mihailu Munteanu 40 cr; Georgiu Sabău, Balint György, Szabó, Stefanu Terian, Nicoara Grosu, Georgiu Grosu, Petru Popa M., Georgiu Balint, Stefanu Crișianu, Dunka Lajos câte 20 cr; Haas Adolf, Pavelu Hodoróga, Mihailu Borbilu, Georgiu Boatisiu, Mitru Munteanu și Georgiu Bota câte 10 cr; din bucatele adunate ulteriormente 4 fl 30 cr, de tot suma de 37 fl 11 cr, detragându-se 11 cr. porto, s'a primit suma de 37 fl.

Pre lista Nr. 25. colectante Dl. Iosif Beșianu adm. prot. în Giula au contribuit: DD. Iosif Beșianu 2 fl; Petru Gubașiu, Ilie Voniga, Ioan Ionescu și Lazaru Bogăr câte 1 fl; Dimitrie Ruseu 30 cr; Ioan Gubașiu, Pavelu Sidta, Ioan Nicóra, (nedescifrabil) câte 20 cr, de tot suma de 7 fl 10 cr.

Pre lista Nr. 26. colectante Teodoru Șerbanu paroch în Bichiș au contribuit: comuna bisericească 2 fl; DD. Teodoru Șerbanu paroch, Florian Popoviciu inv, Silviu Popoviciu protopretor, Victoriu Popoviciu pretore câte 1 fl, de tot suma de 6 fl.

Pre lista Nr. 80. a Domnei Lucreția Olariu din Déva au contribuit: DD. Alexiu Olariu adv. 2 fl; Georgiu Ciatu, Ioan Moțiu, Louginu Ardeleanu, Georgiu Nicóra, Péter Zara și August Nicora câte 1 fl; (nedescifrabil) 50 cr, X. 50 cr, de tot suma de 9 fl.

Pre lista D-lui Ioan Cornea ingineriu în Ploesci (Nr. colect. 68) au contribuit: D. Ioan Cornea 10 franci, N. N. Popu 8 franci, Istrate Negulescu, J. I. Cloaje, P. N. Sotir, I. Lieu și Persinariu câte 5 franci, de tot 43 franci à 48 cr = 20 fl 64 cr, și D-na Letitia Oncu din Arad 3 fl, suma totala 23 fl 64 cr.

Concurs.

Pentru vacanta stațiune învățătorească superioară din comuna **Ecica-română**, protopresbiteratul Banat-Comloșului (Nagy-Komlós), comitatul Torontal se escrie concurs cu terminul de alegere pe Duminecă la **20 Martie v. (1 Aprilie n.) a. c.** Până când recurenții au a-și înainta recursurile lor la Pré Onoratului Domn Inspector școlar în Banat-Comloș și au a-să presenta până atunci în vre-o Duminecă sau vre-o sêrbătoare în sfta biserica din loc spre a-și arêta desteritatea în cântări și tipic.

Emolumintele sunt: 1) În bani gata 250 fl și 50 cruceri; 2) 20 cubule s'au 13 Hectolitre grâu curat; 3) 20 cubule sau 13 Hectolitre cucuruz în bômbă; 4) 4^{1/2} jughere pământ arătoriu; 5) Cortel în natură cu 2 chilli culina și celari, grajd de vite și gradină de legumi; 6) 12 fl diurnă pentru conferință învățătorească; 7) 5 fl. pausal pentru scripturistică și 8) Dela înmormentări are 50 cr., asemenea și dela părăstas.

Dela competenți se poftesc se aibă atestat despre purtarea morală și conduita lor de până acum; despre cualificațiunea de învățator; cualificațiunea din limba maghiară; cel puțin de 4 clase gimnastiale și cunoscință de note spre conducerea corului esistent.

Dat în Ecica-română, la 14/26 Februarie 1894.

Nicolau Magda, m. p. Valeriu Ghilazanu, m. p.
preșied. comit. notar. com.

În conțelegere cu mine: P. MIULESCU, m. p. inspector cercual de școlă.

—□—